

Med integrering i fokus

En utvärdering av flyktingguideprojekt i Örebro län

Länstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen – en samlade kraft

Sverige är indelat i 21 län och varje län har en länsstyrelse och en landshövding. Länsstyrelsen är regeringens ombud i länet och ska både förverkliga den nationella politiken och samtidigt ta hänsyn till regionala förhållanden och förutsättningar. Länsstyrelsen är alltså en viktig länk mellan länets kommuner och dess invånare å ena sidan och regeringen, riksdagen och de centrala myndigheterna å den andra sidan.

Titel: Med integrering i fokus

Utgivare: Länsstyrelsen i Örebro län

Författare: Gabrielle Fermby

Kontaktperson: Sara Andersson, sara.e.andersson@lansstyrelsen.se

Publikationsnummer: 2017:2

Bilder: Omslag: Mostphotos

Förord

De senaste åren har många människor i världen varit på flykt till följd av oroligheter i världen. Människor som tvingas bli flyktingar behöver söka skydd utanför det egna hemlandet. Flyktingar söker skydd i Europa och där många flyktingar söker skydd i Sverige. Oroligheter i världen är en av vår tids största demografiska förändringar där människor behöver fly sina hemländer.

Länders samhällsstrukturer och befolkningstal är i förändring och det blir ännu viktigare att arbete för nyanlända¹ genomförs i mottagarlandet för att möta den nya samhällsutmaningen. Såväl på individnivå som på en strukturell samhällsnivå krävs insatser för att i framtiden undvika segregerade samhällen.

Länsstyrelsen har ett integrationsuppdrag som innebär att de stödjer kommuner i mottagandet av nyanlända individer. Integrationsuppdraget innebär att samordna statens insatser genom planering, organisering, genomförande samt stödja kommuner.

Länsstyrelsen fördelar utvecklingsmedel för integration som kan sökas av länets kommuner i egen regi eller i samarbete med andra parter. Rapporten avser att utvärdera projekt som genomförts under år 2014 till och med år 2016 i Örebro län.

¹ En individ blir nyanländ när hon/han fått uppehållstillstånd i mottagarlandet

Innehåll

Inledning	6
Utgångspunkt.....	6
Länsstyrelsens integrationsuppdrag.....	7
Syfte	7
Rapportens metod och struktur.....	8
Kvalitativa intervjuer	8
Disposition	8
Projektbeskrivning.....	9
Flyktingguider i Sydvärke.....	9
IT-guide.....	9
Stöd till kvinnor.....	11
Resultat.....	12
Målgruppen och mötena	12
Hur nås deltagare?	14
Samverkan.....	15
Implementering	16
Diskussion	17
Matchad marknadsföring.....	17
Hur når man flickor och kvinnor?.....	17
De viktiga kontakterna.....	18
Att förstå varandra	18
Sammanfattning.....	20
Referenser	21

Inledning

Den demografiska situationen till följd av oroligheter i världen har inte bara förändrat länders befolkningens mängd, utan även myndigheter, kommuner, civilsamhället och andra aktörers arbete i hur redan befintliga uppdrag ska upprätthållas. Det innebär att nya förutsättningar och utmaningar ställs där det befintliga arbetet behöver förändras för att kunna möta den nya situationen.

Individer har genom alla tider emigrerat och immigrerat till följd av olika anledningar. Sverige har gått från att vara ett utvandrarsland från mitten av 1800-talet och in på början på 1900-talet, till att idag vara ett invandrarsland (Dribe & Stanfors, 2010).

Skyddsbehövande har sökt asyl i Sverige under de senaste åren. Antal asylsökande i Sverige var som högst under år 2015. Bilden visar antalet asylsökande individer i Sverige under åren 2013-2016.

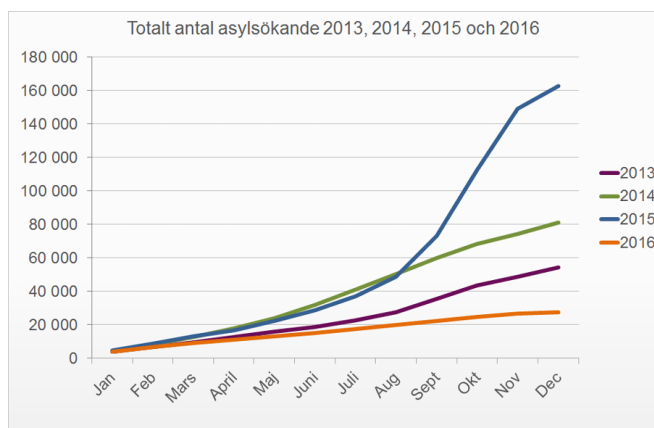

Bild: Migrationsverket

Utgångspunkt

En individ socialiseras² in i ett samhälle redan från den dagen hon föds. Att då behöva fly sitt hemland till följd av oroligheter som hindrar ett normalt liv innebär att hon behöver genomgå en ny socialisationsprocess i det nya samhället (Angelöw & Jonsson, 2000).

När en individ kommer till ett nytt land där andra kulturer, normer och värderingar finns etablerade innebär det att hon måste lära sig hur det nya samhället fungerar. Det är en tidskrävande process som kräver att inte bara individen själv har viljan att socialiseras utan även att samhället hjälper henne.

² Att socialiseras innebär att en individ anpassar sig efter det specifika samhället som hon tillhör och därmed införlivar samhällets kultur, normer och värderingar. Införlivandet kallas för socialisationsprocess.

Utan ömsesidigheten mellan nyanländ individ och etablerade samhällsmedborgare i det specifika samhället kan en sådan process bli problematisk och tidskrävande eller direkt omöjlig.

Länsstyrelsens integrationsuppdrag

Länsstyrelsen arbetar för att samordna statens insatser samt stödja och medverka till att det finns beredskap och kapacitet hos kommunerna i mottagandet av nyanlända. Länsstyrelsen samordnar statens insatser inom det egna länet genom samverkan med andra myndigheter och organisationer, samt stödja länets kommuner i deras arbete med samordning av kommunal verksamhet såsom SFI och samhällsorientering. Länsstyrelsen arbetar även uppföljande av verksamheten.

Länsstyrelsens integrationsuppdrag är att samordna arbetet med planering, organisering och genomförande av insatser för nyanlända på ett nationellt, regionalt och lokalt plan i samverkan med kommuner, statliga myndigheter, organisationer och föreningar. Fördelning av statsbidrag som kommuner kan ansöka om för att utveckla verksamheter med flyktingguider och familjekontakter samt underlätta bosättning, stärka kommunens beredskap och mottagningskapacitet i beslut av Länsstyrelsen.

Syfte

Rapporten är en del av uppföljningsuppdraget som Länsstyrelsen har, och syftar till att följa upp beviljade utvecklingsmedel enligt § 37a som genomförts under åren 2014 till och med 2016.

Länsstyrelsen fördelar statsbidrag det vill säga utvecklingsmedel för integration som kan sökas av länets kommuner i egen regi eller i samverkan med andra parter. Utvecklingsmedel som kan sökas enligt § 37a förordningen (2010:1122) om statlig ersättning för insatser för vissa utlänningar. Medlen kallas även för flyktingguidemedel och beviljas för insatser och projekt som stärker och utvecklar verksamheter med flyktingguider och familjekontakter.

Insatserna och projekten ska åsyfta till att underlätta etablering i samhället, skapa nätverk, stödja språkinlärning och/eller ge stöd till ensamkommande barn. De ska även beakta jämställdhet- och barnperspektiv samt att samverka med den civila sektorn.

Flyktingguidemedlen beviljas för både insatser och projekt. Kommuner i egen regi eller i samverkan med annan part kan ansöka om olika typer av verksamheter för utvecklingsmedel. Flyktingguidemedel beviljas för olika typer av insatser, både kortare och längre mer projektlikande. De beviljade insatser som rapporten avser benämns som projekt på grund av att dess verksamhet är mer projektliknande i sin form än insatser.

Rapportens metod och struktur

Den här rapporten bygger på projektansökningar, inlämnade del- och slutrapporter samt kvalitativa intervjuer med projektansvariga för respektive projekt. Länsstyrelsen i Örebro län har genomfört intervjuer med projektansvariga för flyktingguideprojekten.

Flyktingguidesmedlen som Länsstyrelserna fördelar är till för att främja nyanlända till en mer effektiv etablering i samhället, skapa ett nätverk och/eller utveckling av individens språkinläring. Medlen avser även att ge stöd till ensamkommande barn. Projekten som utvärderas har fokus på de tre tidigare kraven det vill säga etablering, nätverkskapade och språkinläring.

Kvalitativa intervjuer

Vid beviljande av utvecklingsmedel ska en del- och slutrapport återges till Länsstyrelsen i Örebro län. Inlämnade rapporter har setts över som ett underlag inför kvalitativa intervjuer med projektansvariga.

De kvalitativa intervjutillfällena har utförts i respektive projekts projektägarkommun och har omfattat en eller flera personer per intervjutillfälle. Totalt har sju personer intervjuats från de olika projekten.

Disposition

Rapporten inleds med en inledning som förklarar utgångspunkten för innehållet samt vad länsstyrelsen har för integrationsuppdrag. Flyktingguidemedel som Länsstyrelsen tillhandahåller redogörs i det inledande kapitlet.

I kommande kapitel Projektbeskrivning presenteras de fem projekt som utvärderas i rapporten. Därefter i kapitlet Resultat presenteras utvärderingen av resultaten av projekten utifrån del- och slutrapporter samt kvalitativa intervjuerna med projektansvariga. Resultatet analyseras under rubriken Diskussion.

Rapporten avslutas med kapitlet Sammanfattning som avser att sammanfatta rapportens resultat.

Projektbeskrivning

Flyktingguidemedlen kan sökas för olika typer av projekt och insatser som underlättar etableringen för nyanlända individer. Projekten som Länsstyrelsen i Örebro län beviljar strävar samtliga mot att främja integrering för nyanlända individer i länets kommuner.

Projektet som utvärderas beviljades år 2014 och 2015, och där projektet har pågått under år 2014 till och med år 2016. Nedan presenteras respektive projekt.

Flyktingguider i Sydnärke

Flyktingguider i Sydnärke är ett gemensamt projekt för Askersund, Hallsberg, Kumla, Lekeberg och Laxå kommuner. Projektet möjliggör möten över kulturgränser där nyanlända personer matchas ihop med etablerade svenskar. Tillsammans träffas de och tränar på svenska samtidigt gör olika typer av aktiviteter, såsom promenader, fikar och så vidare samtidigt som språkövning och nätverksbildning är i fokus. Genom projektet ska etableringen påskyndas och underlättas för nyanlända. Det skapar nätverk, kontinuitet och långsiktighet över kulturgränser för individen i kommunen där hon är bosatt.

Målet var att rekrytera minst 120 individer till projektet, varav 60 individer som flyktingguide och 60 individer som vill ha kontakt med en flyktingguide. Flyktingguider är etablerade svenskar och individer som vill ha kontakt med en flyktingguide är nyanlända individer. Målet var även att matcha 50 nyanlända individer som önskar flyktingguide med flyktingguider.

Projektet uppnådde ett deltaganderesultat på 77 flyktingguider, varav 53 kvinnor och 24 män. Nyanlända individer som vill ha en flyktingguide är 320 personer, varav 78 kvinnor och 142 män. Det finns ett stort intresse bland nyanlända att vilja ha en flyktingguide, men där intresset för att vara flyktingguide är mindre. Det har varit svårare att nå ut till barnfamiljer, och speciellt mödrar som deltagare till projektet.

Projektet genomfördes 1 september 2015–31 december 2016.

IT-guide

I *IT-guide* utbildas nyanlända ungdomar till IT-guider som i sin tur lär ut användning av en dator, läsplatta och mobiltelefon till etablerade svenska seniorer. *IT-guide* har därmed både en primär och en sekundär målgrupp. Seniorerna lär sig att använda sökmotorer, e-post, internetbank, mina vårdkontakter med mera och i utbyte lär sig ungdomarna det svenska språket samt svenska sociala och kulturella koder som finns i samhället. Gränsöverskridande mötesplatser, bibliotek och träffpunkter såsom äldreboenden, skapar förutsättningar för delaktighet. IT-guideträffarna sker under helger och skollov.

IT-guide är ett utveckling- och identitetsprojekt som ska synliggöra att nyanlända ungdomar är en samhällsresurs. Projektet bidrar till en mer effektiv språkinläring över kultur- och generationsgränser, samt skapande av möten som naturligt inte inträffar. Det åsyftar även att skapa en större insikt och förståelse för varandra samt de olika bakgrunder, kulturer, erfarenheter och språk som finns mellan och inom de två målgrupperna.

Projektet *IT-guide* bedrivs i samverkan med aktören IT-guide. IT-guide ansvarar för upplärning av nyanlända individer samt projektets genomförande.

IT-guide i Karlskoga kommun

IT-guide i Karlskoga hade som mål att rekrytera 16 stycken nyanlända ungdomar. De strävar även efter att uppnå en jämställdhet bland deltagare i projektet. Projektet klarade däremot inte måluppfyllelsen med 16 deltagare, då rekryteringen varit svår. De rekryterade tolv IT-guider, varav fyra är flickor och åtta är pojkar.

Det var svårt i rekryteringen trots att det var fler nyanlända ungdomar som sökte än antalet IT-guider som behövdes. Tanken om att rekrytera rätt ungdomar före en lyckad måluppfyllelse prioriterades. IT-guide fungerar däremot bra trots att antalet IT-guider är lägre än planerat. Projektet uppnådde ett deltaganderesultat på elva IT-guider, varav fyra flickor och sju pojkar.

Projektet genomfördes 1 augusti 2015–31 december 2016.

IT-guider i Örebro under nationella kampanjveckan för ökad digital delaktighet. Foto: IT-guide.

IT-guide i Lindesbergs kommun

Rekryteringsmålet var att 17 IT-guider skulle vara färdigutbildade hösten år 2015. Fem IT-guider utbildades innan projektet påbörjades i mitten av augusti,

de hade då utbildats som feriepraktik under sommarlovet. Efter ytterligare en rekrytering utbildades tio nyanlända ungdomar under hösten. När projektets verksamhet startade var det 15 IT-guider.

Likväl som *IT-guide* i Karlskoga strävar Lindsberg till att gå ett jämfördelat antal gällande flickor och pojkar. Projektet uppnådde ett deltaganderesultat på 16 IT-guider, varav åtta flickor och åtta pojkar.

Projektet genomfördes 15 augusti 2015 – 31 december 2016.

Världens mentorer och IT-guider i Örebro kommun

Nyanlända ungdomar matchas ihop med en mentor utifrån yrkesönskemål där de får lära sig om det specifika yrket. Matchningen med en mentor går till genom att en nyanländ ungdom efter deltagaransökan till projektet berättar om sitt drömyrke, och därefter matchas ungdomen ihop med en mentor från det specifika yrket. Ungdomarna arbetar även som IT-guide där de lär seniorer om IT som *IT-guide* i Karlskoga och Lindsberg.

Projektet ska syfta till att underlätta vägar till arbetslivet samt ge möjlighet att träna på ledarskap. Projektet avser att genom naturliga möten med olika personer öka kunskaper i det svenska språket samt kunskap om olika regler och sociala koder som finns i samhället.

Projektet implementerades till ordinarie verksamhet och uppnådde ett deltaganderesultat på 15 IT-guider, varav sju flickor och åtta pojkar.

Projektet genomfördes 1 augusti 2014–31 december 2015.

Stöd till kvinnor

Projektägarkommun är Karlskoga kommun och där projektet genomförs i samverkan med föreningen Khatoon och Tehuset. Nyanlända kvinnor som av olika anledningar inte har möjlighet till ordinarie SFI-undervisning ges möjlighet att tillsammans med andra kvinnor träna på det svenska språket. Projektet ska bryta isolering samt öka språkkunskaper, kunskaper om Sverige såsom sociala koder, kvinnors rättigheter och möjligheter. Projektet riktar sig endast mot kvinnor vilket innebär att kvinnor som inte kunnat delta i liknande verksamheter där det finns män nu kan delta.

Stöd till kvinnor genomförs utifrån två lektionspass i svenska språket dagligen samt aktiviteter vid Tehuset såsom exempelvis matlagning, fika samt andra sociala aktiviteter. Studiebesök arrangeras även för att ge inblick i olika yrken. Lektionsgrupperna består av 15 deltagare per lektionspass, och där 42 kvinnor har genomgått hela eller delar av utbildningen i projektet.

Projektet genomfördes 1 september 2015–30 juni 2016.

Resultat

Projekten som utvärderas arbetar samtliga med att förbättra integrationen och samvaron för nyanlända individer i det svenska samhället. Skapandet av en bra tillvaro för individer har varit en viktig komponent och där generations- och kulturgränser utmanats.

Tre av projekten är IT-guideprojekt, ett projekt för flyktingguide samt ett språkprojekt för nyanlända kvinnor. Projekten är spridda över länets kommuner men arbetar samtliga med att möta den situationen som man står inför. Projekten ska bidra till att göra samvaron bättre för individen, men även verka förebyggande mot ett segregerat samhälle.

Flyktingguide i Sydnärke på ett matchningstillfälle i Laxå. Foto: Laxå kommun.

Målgruppen och mötena

Den primära målgruppen för samtliga projekt är nyanlända individer, men där åldersspannet varierar. Projekten sträcker sig över generations- och kulturgränser där olika människor – såsom en nyanländ ungdom, en nyanländ småbarnsförälder eller en svensk pensionär – möts för att interagera. *IT-guide* och *Flyktingguide i Sydnärke* har även en sekundär målgrupp, det vill säga etablerade svenskar, och där IT-guideprojekten riktar sig specifikt mot seniorer.

Deltagandet

Det finns ett stort intresse bland nyanlända individer att vilja delta i projekten. Bland deltagarna finns en majoritet av män. Det är svårare att nå flickor, kvinnor och barnfamiljer samt ensamkommande barn. Projekten med två målgrupper, har även haft svårt att nå ut till den sekundära målgrupp det vill säga etablerade svenskar. Det har även varit problematiskt att få nyanlända individer att delta på grund av tidsbrist då individerna ingår i

etableringsuppdraget³. Nyanlända individer har därför inte alltid tid att delta i projekten, trots att intresset finns.

Vad gäller *Stöd till kvinnor*, språkprojektet riktat mot kvinnor, är problematiken att kvinnorna som inte kommer från Arbetsförmedlingen eller Socialtjänsten endast har rätt till 15h/v i barnomsorg. Deltagare som har barn har därför gått miste om ett heltidsdeltagande i projekten. Däremot bidrar projektet till att deltagarna har chansen att kunna ta del av spårkundervisning i en större utsträckning än tidigare utifrån kulturella skäl, såsom att projektet bedrivs med att endast kvinnor får delta.

Det skapas även förutsättningar för att de nyanlända deltagarna genom projektet ska känna en tillhörighet till kommunen och där det ger dem en fast punkt. Samtidigt som andra delar i individens liv kan kännas ständigt i förändring kan det genom att delta i projekten skapa tryggheten i en kontinuitet i vardagen.

Två målgrupper

Återkommande för flyktingguide i Sydnärke med en majoritet av deltagande unga män är att den sekundära målgruppen främst består av pensionerade kvinnor. Projektansvarig för *Flyktingguide i Sydnärke* beskriver att ”många av de nyanlända saknar sina mor- och farföräldrar som är kvar i hemlandet och därför blir matchningen lyckad”.

I projekten med primära och sekundära målgrupper överskrids generations- och kulturgränser, och där en ömsesidig förståelse för varandra etableras. Såväl den primära som sekundära målgruppen utvecklar sina kunskaper kring hur olika kulturer ser ut. *IT-guide* åsyftar till ett kunskapsutbyte mellan målgrupperna där de nyanlända ungdomarna lär sig bland annat språket och olika normer och värdering som finns i samhället, och seniorerna guidas in i den digitala världen. Genom att ha två målgrupper som normalt inte hade mötts, öppnas nya ingångar till ett nätverksskapande över generations- och kulturgränser. Nyfikenheten finns i båda målgrupperna om att vilja utvecklas, samtidigt som det finns nyfikenhet i att vilja förstå varandra.

IT-guide hjälper senior i Lindesberg. Foto: IT-guide

³ Etableringsuppdraget innebär att Arbetsförmedlingen i samverkan med berörda myndigheter, kommuner, organisationer och företag upprättar en etableringsplan som omfattar aktiviteter på heltid för nyanlända individer. Etableringsuppdraget omfattar bl.a. SFI-undervisning, samhällsorientering, skolundervisning (Arbetsförmedlingen, u.å.).

Gruppdynamiken

I *IT-guide* och *Flyktingguide i Sydnärke* beskrivs hur mötena skapar förutsättningar för gemenskap grundat i ett ömsesidigt utbyte av olika kunskaper. Det skapas sammanhållning som öppnar för nya samtalsämnen på en kontinuerlig basis. Gemenskapen som genom projekten etableras blir betydelsefulla för individen.

Projektansvarig för *IT-guide* i Karlskoga kommun beskriver hur många av seniorerna som kommer till IT-guideträffarna också kommer tillbaka vid flera tillfällen. De uppskattar kunskapsutbytet som de får av IT-guiderna och där det är förekommande att deltagarna blir vänner. Vänskapsbildningen är lika frekvent förekommande för de andra två IT-guideprojekten samt flyktingguideprojektet.

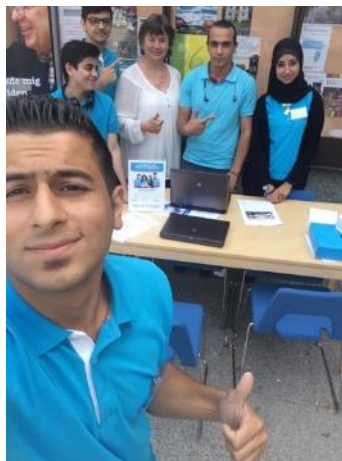
Samtliga projekt beskriver hur nyfikenheten är ledande ordet. Det finns en nyfikenhet i att vilja lära sig språket, kulturen, människorna, normer och värderingar bland deltagarna. I projekten med två målgrupper är nyfikenhet vad som sammanflätar grupperna och ger dem förståelse om varandra. Strävan om att utvecklas och hjälpa den andra att utvecklas.

Den egna gruppen skapar även förutsättningar för tillhörighet till varandra genom att de har en bakomliggande förståelse om varandra. I *IT-guide* i Karlskoga kommun beskriver projektansvarig att ”ungdomarna hjälper varandra, stöttar varandra”, vilket skapar solidaritet inom den egna gruppen.

Hur nås deltagare?

Ungdomar informeras om IT-guideprojektet via gymnasieskolor där intresserade ungdomar erbjuds att söka en tjänst som IT-guide. *Flyktingguide i Sydnärke* och *Stöd till kvinnor* informerar individer om respektive projekt vid bland annat Migrationsverket och Arbetsförmedlingen.

Det finns ett stort intresse bland nyanlända att vilja delta, något som indikerar till att behovet av den här typen av insatser finns. Den sekundära målgruppens deltagare är svårare att nå ut till. Projektansvarig för flyktingguide beskriver hur missförstånd har uppstått gällande vilka det är som ska nås av informationen. I samarbete med andra parter har information till etablerade svenskar, det vill säga den sekundära målgruppen, placerats på ställen där i första hand den primära målgruppen har tillgång till materialet. Rekryteringen av den sekundära målgruppen har därför blivit mindre gynnsam.

IT-guider marknadsför verksamheten på ett torg i Lindesberg. Foto: IT-guide

Marknadsföring

Olika typer av marknadsföring används för projekten. Med två målgrupper krävs en annan typ av marknadsföring för att locka båda målgrupperna till att vilja delta. Kommuner har exempelvis tagit hjälp av andra kommunala verksamheter i den egna kommunen när det handlar om att sprida information. I *IT-guide* arbetar ungdomarna med att även själva marknadsföra verksamheten. De anordnar bland annat informationsbord på torgen i den specifika kommunen där de berättar om verksamheten för individer som passerar förbi.

Projekten med två målgrupper har ändå svårigheter i att få den sekundära målgruppen att delta. Projektansvariga för både *IT-guiderna* och *Flyktingguide i Sydnärke* menar att kunskapen om den primära målgruppen är delvis bristfällig vilket kan vara en anledning att varför deltagandet är mindre.

Projektet *Stöd för kvinnor* har intresserat många nyanlända till att vilja delta, och där marknadsföringen av projektet genom bland annat Migrationsverket och Arbetsförmedlingen har fungerat bra.

Samverkan

Ett gynnsamt genomförande och ett lyckat resultat som effekt av projekten kräver att en god samverkan finns. Från planeringsfasen till genomförandet samverkar kommunerna både internt och externt. Projektansvariga för *IT-guide* i både Karlskoga och Lindesbergs kommuner beskriver hur nya nätverk inom kommunen har bildats för att kunna genomföra projekten. Personal som tidigare inte samarbetat har nu genom projektet införlivat nya arbetssätt. Det bidrar till att olika förvaltningar sammanfogas genom uppdraget vilket är ovant, men samtidigt en lärdom om hur nya former av arbeten kan genomföras.

När arbetet har gått över de normala gränserna skapas nya tankesätt. Ansvariga för *IT-guide* beskriver hur serviceboendena tidigare inte haft tillgång till internet, och genom att projektets verksamhet genomförs delvis därifrån har det nu installerats. Genom projektets idé och verksamhetens planering och samverkan erbjuds nu serviceboendenas boende både IT-guider och internet.

En problematik som projektansvarig för *Flyktingguide i Sydnärke* uttrycker är komplexiteten i att samarbeta över kommungränser. Många nyanlända individer byter bostäder och där ansvariga inom projekten inte vet om de har flyttat eller deras i så fall nya adresser. Sker arbetet inom en kommun finns ett folkbokföringsregister att tillhandahålla, men när arbetet sker över kommungränser med en projektansvarig anställd i en av kommunerna uppstår problematik. Det blir svårt att informera deltagarna om när evenemang är inplanerade, vilket skapar bortfall i deltagandet.

Implementering

Samtliga projektansvariga menar att projekten har ett mervärde för såväl den nyanlända individen, etablerade svenskar som för samhällsstrukturen. Att skapa en trygg miljö för nyanlända individer i samhället där möjlighet till en mer effektiv etablering bör finnas tillgänglig för att påskynda integreringen. Få människor att kunna ta del av exempelvis språkinläring som annars inte varit möjlig, eller möta individer i ett ömsesidigt kulturutbyte är komponenter som projekten vilar på.

Stöd till kvinnor är idag implementerat i daglig verksamhet och bedrivs likvärdigt såsom det gjort under projekttiden. Behovet som finns för kvinnor att ges möjligheten till språkinläring utöver SFI är stort. Projektansvarig beskriver att kvinnor mer frekvent hamnar utanför etableringen i förhållande till män, vilket indikerar på att insatser behövs.

IT-guide i Örebro är implementerat i daglig verksamhet. Behovet att skapa en meningsfull vardag för nyanlända ungdomar och dessutom öka självförtroendet genom utvecklings- och identitetsprojektet är viktigt för välbefinnandet. *IT-guide* i Karlskoga och Lindesbergs kommuner planerar för att implementera projektet i daglig verksamhet. Projektansvariga beskriver att projektets inverkan för individen är viktig och där utvecklingen i språket och självkänslan ökar varje gång de möter deltagarna.

Flyktingguide i Sydnärke har ansökt och blivit beviljade nya flyktingguidemedel för ett fortsättande projekt under år 2017. Med sina idag 320 nyanlända individer som önskar få en flyktingguide är behovet stort i Sydnärke. Problemet de mött på gällande rekryteringen av den sekundära målgrupp, som idag är 77 personer, behöver bland annat ses över. Ansvarig för projektet ser behovet av en verksamhet såsom flyktingguide bedriver för underlättande av etableringen, språkinläringen samt att individer bygger nätverk. *Flyktingguide i Sydnärke* planerar att implementeras i daglig verksamhet.

Samtliga projekt har antingen redan implementerats i daglig verksamhet eller planerar inför det. Behovet av att kunna underlätta etablering, språkinläring och skapandet av nätverk finns i länets kommuner.

Diskussion

Den viktiga funktionen med projekt som främjar integration i samhället indikeras när många nyanlända individer ansluter sig till verksamheterna där deras etablering, språkinläring och kontaktnät effektiviseras. Snedvridningen med ett högt deltagartal bland nyanlända, men ett lägre tal för etablerade svenskar är vad projekten med två målgrupper arbetar med.

Länsstyrelsen i Örebro län ser betydelsen av projektens resultat för den primära målgruppen samt vad projekten bidrar med till för integrering. Att skapa ett integrerat samhälle där de nyanlända individer ges möjlighet att kunna effektivisera sin etablering och språkkunskap, men även kunna skapa ett bredare kontaktnät över kultur- och generationsgränser. Möten och mötesplatser över kultur- och generationsgränser introduceras för att underlätta för dessa utvecklingskomponenter, och samtidigt skapar fasta punkter för individer som annars kan ha mindre kontinuitet i vardagen.

Matchad marknadsföring

Det finns en problematik i samverkan mellan de olika parterna som samarbetar kring projekten. Kunskap om projektets syfte är ibland inte tillräcklig och där samverkan med andra kommunala verksamheter avstannar i förståelsen om vad projektet ska bidra till. I planeringsstadiet kan sådan information förtydligas för att vid ett senare tillfälle undvika ett eventuellt lågt deltagartal för den sekundära målgruppen.

Marknadsföringen för såväl nyanlända individer som etablerade svenskar kan behöva anpassas mer efter de målgrupper som projektet riktas mot. Nyanlända individer nås idag bättre av information kring projekten än vad etablerade svenskar gör, vilket medför en ojämn indelning. Nya arbetssätt behövs för att nå även etablerade svenskar och därmed stärka projektets syfte och mål. Marknadsföringsmatchning utifrån var den specifika gruppen faktiskt befinner sig i det vardagliga livet.

Hur når man flickor och kvinnor?

I projektet *Stöd till kvinnor* vars målgrupp är nyanlända kvinnor arbetar för att kvinnor ska ha samma möjlighet till etablering såsom nyanlända män. Många kvinnor deltar i projektet, men där problematiken att ta sig hemifrån minskar deltagartiden. Ansvariga för IT-guide beskriver också att deltagarintresset för flickor generellt är lägre än vad det är för pojkar. Även fast IT-guide i Örebro och Lindsberg har jämn fördelning mellan könen beskriver ansvarig att det är färre sökande flickor.

IT-guide i Karlskoga har nästan hälften så många flickor som pojkar som är IT-guider. Samtliga IT-guideprojekt strävar om att en jämn fördelning, men samtidigt menar att det som prioriteras är att rätt individ anställs för uppdraget.

Flyktingguide i Sydnärke har problematik att det är betydligt fler nyanlända som önskar få en flyktingguide än vad det finns flyktingguider. I dagsläget finns det fyra gånger färre flyktingguider än nyanlända. Majoriteten av de nyanlända är dessutom män, medan flyktingguiderna har en majoritet av kvinnor. Ansvarig på flyktingguide beskriver att barnfamiljer är svårast att nå såväl nyanlända familjer såsom etablerade svenska familjer.

Överlag gällande projekten finns en problematik kring hur nyanlända flickor och kvinnor ska nås. I arbeten för integration som genomförs i och med projekten behöver nya arbetssätt för hur hela målgruppen ska nås etableras. Skapandet av ett integrerat samhälle kräver att individer samarbetar, och där överstår problematiken med ett snedvidet deltagartal.

De viktiga kontakterna

Däremot så visar projekten att många nyanlända är intresserade att vilja delta i verksamheten. *Flyktingguider i Sydnärke* hade en målsättning på 120 deltagare för båda målgrupperna och har idag närmare 400 deltagare. Det indikerar på att behovet finns för att kunna effektivisera sin integration i det nya samhället.

Kontakterna som etableras genom deltagandet i projekten skapar förutsättningar för en social vardag för nyanlända individer samt en tillhörighet till den specifika kommunen. Tillhörigheten skapar i sin tur en kontinuitet i en annars kanske flyktig vardag, och där kontakterna bidrar till en snabbare etablering och språkinläring vilket innebär att samhället integreras.

Kontakterna blir viktiga för individer och samhällets välbefinnande, men även individens socialisationsprocess. En individs socialisationsprocess kräver att en ömsesidig relation finns för att individen ska kunna socialiseras in i ett samhälle.

Att förstå varandra

Att socialiseras innebär att det specifika samhällets kultur, normer och värderingar synliggörs och förstås av individen. Socialisationsprocessen är när hon införlivar kulturen, normerna och värderingarna för det specifika samhället.

Nyfikenheten att vilja lära känna varandra kännetecknar projekten. Ansvariga för *IT-guide* och *Flyktingguide i Sydnärke* menar att nyfikenheten på varandra är vad som är starten till de nya nätverken som etableras. Samtal om såväl svenska kulturer, normer och värderingar som det egna hemlandets utmärks projekten av när samtal om exempelvis IT-frågor inte diskuteras. En ömsesidig nyfikenhet i kulturutbytet och där erfarenheter och kunskaper utbyts mellan etablerad svensk och nyanländ person innebär att socialisationsprocessen påbörjas.

En lyckad socialisationsprocess förenklar integreringen i samhället, och projekt som främjar att processen effektiviseras kan underlätta mötet med

samhällsutmaningen som till följd av den demografiska situationen samhället står i. Nyfikenhet och en vilja att förstå varandra är ett nyckelbegrepp till en lyckad socialisationsprocess, och därmed en lyckad integrering för såväl en nyanländ, en etablerad svensk och för samhällsstrukturen.

Det blir därför viktigt att arbeta med att få med sig såväl nyanlända flickor och kvinnor samt fler etablerade svenskar i projekten för att skapa likvärdiga förutsättningar för samtliga.

Sammanfattning

Vi står i en samhällsförändring där den demografiska situationen utmanar samhällskonstruktionen till att utvecklas. Nya utmaningar tillkommer när befolkningen ökar, och där det behöver skapas nya arbetsätt för att möta situationen. Projekten som utvärderas bedrivs genom länsstyrelsens utvecklingsmedel för insatser som underlättar för etablering, skapar nätverk, stödjer språkinläring och/eller ger socialt stöd till ensamkommande barn. Projekt som åsyftar till att underlätta för integrering beviljade genom flyktingguidemedel blir därför viktiga att följa upp för att se hur verksamheten mottagits.

Projektet har ett stort deltagande av främst nyanlända individer och där nyfikenheten mellan målgrupperna indikerar på betydelsen av den här formen av insatser. Projektet är viktigt för att underlätta socialisationsprocessen för den enskilde individen. Det hjälper henne att skapa en förståelse för det samhälle och den samtid hon lever i.

Trots att projektet har mött på hinder i exempelvis deltagandet av etablerade svenskar, så medförs ändå fler positiva åtgärder. Det finns en ömsesidig nyfikenhet hos deltagarna att vilja lära känna varandra och varandras olika kulturer som i många situationer sker över generationsgränser utmanar de naturliga mötena. *IT-guide* och *Flyktingguide i Sydnerke* arbetar med att få flickor och kvinnor att söka sig mot projektet, då det idag är en majoritet av manliga deltagare.

Deltagarna upprättar ett kontaktnät i det nya samhället tillsammans med etablerade svenskar. Därigenom den ömsesidiga nyfikenheten tränar de kontinuerligt på det svenska språket i dialog med etablerade svenskar. Med nyfikenhet som grund för deltagande hos målgrupperna förebyggs ett segregerat samhälle. När ovissheten för varandra tynar och där ömsesidig förståelse för varandra byggs underlättas mötet med den nya samhällsutmaningen.

Samtliga projekt som utvärderas har eller planerar att implementeras i daglig verksamhet.

Referenser

Angelöw, B., & Jonsson, B. T. (2000). *Introduktion till socialpsykologi*. Lund: Studentlitteratur.

Arbetsförmedlingen. (u.å.). *Så arbetar vi med etableringsuppdraget*. Hämtat från Arbetsförmedlingen : <https://www.arbetsformedlingen.se/Om-oss/Om-Arbetsformedlingen/Etablering-av-nyanlanda/Om-etableringsuppdraget.html>

Dribe, M., & Stanfors, M. (2010). *Demografiska grunder*. Lund: Studentlitteratur.

Länsstyrelsen
Örebro län

Länsstyrelsen i Örebro län
Stortorget 22, 701 86 Örebro
010-224 80 00
orebro@lansstyrelsen.se
www.lansstyrelsen.se/orebro